

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LULEÅ**

DOM
2023-08-11
Meddelad i Luleå

Mål nr
1146-23

KLAGANDE

1. [REDACTED]
2. [REDACTED]

MOTPART

Länsstyrelsen i Norrbottens län

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Norrbottens läns beslut den 27 juni 2023, dnr 218-8031-2023
(bilaga 1)

SAKEN

Licensjakt på björn enligt jaktförordningen (1987:905)

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandena.

BAKGRUND

Länsstyrelsen i Norrbottens län beslutade om licensjakt efter högst 70 björnar fördelat på fem jaktområden inom länet. I beslutet anges att jakten får bedrivas från och med den 21 augusti till och med den 15 oktober 2023 nedanför odlingsgränsen och till och med den 30 september 2023 ovanför odlingsgränsen, eller den tidigare tidpunkt då jakten avlyses. Skälen för beslutet, villkor m.m. framgår av bilaga 1.

PARTERNAS INSTÄLLNING

Vad [REDACTED] anför

[REDACTED] yrkar att förvaltningsrätten ska upphäva det överklagade beslutet. I andra hand yrkas att det antal djur som beslutet avser minskas till det antal som rätten finner lämpligt. [REDACTED] yrkar även att förvaltningsrätten meddelar inhibition om saken inte är avgjord vid den tidpunkt då jakten ska starta. [REDACTED] anför i huvudsak följande.

Reglerna i jaktförordningen (1987:905) måste tolkas i överensstämmelse med bland annat rådets direktiv (92/43/EEG) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet). Brunbjörn är listad i direktivet och tillhör de strikt skyddade arterna där avsiktligt dödande är förbjudet, även om det finns vissa möjligheter till undantag för detta skydd.

Beståndsreglerande jakt, som licensjakt, är inte tillåtet på de arter som framgår av bilaga 4, där bland annat brunbjörn listas.

Länsstyrelsen har inte angivit något godtagbart ändamål för jakten som stämmer överens med artikel 16.1 i direktivet. En jakt som syftar till att reducera antalet björnar i länet saknar stöd i direktivet. Att en lokal myndighet beslutat ett mål för antal individer i länet är i grunden betydelselöst. Högsta

förvaltningsdomstolen i Finland har underkänt förvaltningsbeslut avseende stamförvaltande jakt på lodjur då uppnående av förvaltningsmål inte ansågs kunna motivera undantag från bestämmelserna i direktivet.

Länsstyrelsen har inte visat att jakten inte försvårar upprätthållandet av artens gynnsamma bevarandestatus. Den senaste inventeringen av björnstammen i Sverige utfördes 2017. Då uppskattades antalet till 2 900 individer. Sedan dess har många björnar dödats både genom licensjakt och skyddsjakt. Björnen har låg reproduktionstakt och björnar får inte ungar varje år. Länsstyrelsens beslut brister i vetenskaplighet avseende framtagning av hur många björnar som finns i länet. Det förekommer spillningsinventering, björnobservationer av jägare och att man noterar döda björnar som anträffas. Dessa metoder är dock inte vetenskapliga. Med beaktande av den höga takt som reduceringen av björnstammen bedrivs är det en tidsfråga innan björnen är allvarligt hotad igen. Det kan därför allvarligt ifrågasättas om artens bevarandestatus verkligen är gynnsam. Det är inte tillräckligt att slå fast att det finns minst 1 400 individer i Sverige.

Den jakt som beviljats bedrivs per definition inte under strängt kontrollerade förhållande. Det är nödvändigt att det avsiktliga dödandet utförs av tjänstepersoner, utan löst springande hund, för att kravet ska uppfyllas. Ett minimikrav är registrering av jägarna.

Av artikel 16.1e art- och habitatdirektivet framgår att det, trots förbudet mot avsiktligt dödande, kan vara tillåtet att i begränsad omfattning tillåta ”insamling och förvaring” av vissa exemplar av en strikt skyddad art i en begränsad mängd. En medlemsstat kan inte stödja avsiktligt dödande av hundratals individer varje år på möjligheten till ”insamling av vissa exemplar i begränsad mängd”. Artikel 16.1 e har inte heller implementerats korrekt i jaktförordningen. Rekviritet ”begränsad mängd” som framgår av artikeln framgår inte av den svenska lagstiftning. Sverige måste dock tillämpa detta

rekvisit ändå. Av den praxis som finns får bara undantag från det strikta skydda meddelas med restriktivitet.

Det bör särskilt framhållas att Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) har meddelat prövningstillstånd i ett mål om licensjakt på björn i syfte att belysa tillämpningen av ”begränsad mängd”. Målet är inte avgjort. Föreningen ifrågasätter att länsstyrelsen trots risken för att beslås med felaktig rättstillämpning fortsätter att tillåta denna typ av licensjakt på björn. Det finns en klar risk att HFD kommer underkänna länsstyrelsernas tillstånd till att skjuta björnar i stora antal. Det ska också framhållas att kravet på att en ändring ska vara sannolik, för att bifalla yrkande om inhibition, kan ställas lägre när det gäller sådan verkställighet som inte kan återgå.

Vad [REDACTED] anför

[REDACTED] yrkar i första hand att förvaltningsrätten upphäver länsstyrelsens beslut och i andra hand att förvaltningsrätten minskar det antal djur som får skjutas till det antal som överensstämmer med praxis från EU-domstolen. För det fall förvaltningsrätten inte har fattat beslut före den 21 augusti 2023 yrkas inhibition. Till stöd för sin talan anför föreningen i huvudsak följande.

Den omfattning som den beslutade licensjakten på björn har är inte förenlig med de skyldigheter som Sverige har enligt EU-rätten. Sverige är skyldig att inrätta ett strikt skyddssystem för de arter som finns i bilaga 4 a till art- och habitatdirektivet, och huvudregeln enligt direktivet är att det är förbjudet att avsiktligt döda dessa arter. Det finns undantag från det strikta skyddet, men s.k. populationsbegränsande jakt är inte ett sådant. Detta gäller oavsett om arten uppnått gynnsam bevarandestatus eller inte. Licensjakten strider vidare mot direktivets syfte och anda.

Av rättspraxis från EU-domstolen framgår att det ska finnas ett godtagbart syfte för att bevilja jakt på de strikt skyddade arterna. Syftet är viktigt för att bedöma om det kan finnas andra lämpligare lösningar. De syften som åberopats av länsstyrelsen till stöd för licensjakten uppfyller inte de höga krav på godtagbara ändamål som anges i EU:s rättspraxis. Av praxis framgår bland annat att avsiktligt dödande måste resultera i en positiv nettoeffekt på artens bevarandestatus. Det framgår tydligt att det huvudsakliga syftet är att skjuta ned björnstammen till ett lägre antal. Att bestämma att antalet individer ska hållas nere på med hänvisning till förvaltningsmål är inte ett godtagbart syfte. Det har vidare inte utretts om syftena och intressena står i proportion mot björnens intressen.

Jakten i Norrbottens län omfattar 70 björnar, vilket motsvarar hela 14 procent av länets björnstam. Därmed uppfyller inte beslutet kravet på begränsad omfattning och begränsad mängd som framgår av undantagsbestämmelsen i direktivet. Föreningen menar att begreppet begränsad mängd ska förstås som ”ett litet antal”, vilket stämmer överens med bland annat fågeldirektivet (rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar). Inte heller uppfylls kravet på att jakten ska vara lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning. Den senaste nationella inventeringen av björnstammen utfördes 2017. Många licensjakter har utförts sedan dess och det går inte med säkerhet att bedöma hur den svenska björnpopulationen ser ut i dagsläget. År 2022 beslutades om licensjakt på 622 björnar. I år har licensjakten utökats till totalt 649 individer, ett rekordstort antal som motsvarar cirka 22 procent av den totala björnstammen i landet.

Högsta förvaltningsdomstolen har beviljat prövningstillstånd i ett mål som rör frågan om licensjakt på björn varit tillåten med hänsyn till kravet på begränsad mängd som framgår av EU direktiv. Domstolen har ännu inte prövat frågan slutligt men det får antas att detta kommer att ske i nära framtid. Att målet beviljats prövningstillstånd tyder på att rättsläget är oklart.

██████████ ifrågasätter även att jakt på flera hundra björnar av vilka jägare som helst, över stora områden, med användning av hundar och halvautomatiska vapen uppfyller kravet på strängt kontrollerade förhållanden. ██████████ framför vidare att jakten som den ser ut idag är oetisk.

Vad länsstyrelsen anför

Länsstyrelsen har inte funnit skäl att ändra det överklagade beslutet.

RÄTTSLIG REGLERING M.M.

Av 3 § jaktlagen (1987:259) framgår att vilt är fredat och får jagas endast om detta följer av jaktlagen eller av föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen.

Enligt 23 c § jaktförordningen (1987:905) får licensjakt efter bland annat björn ske under förutsättning att det inte finns någon annan lämplig lösning och jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Jakten måste dessutom vara lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning samt ske selektivt och under strängt kontrollerade förhållanden.

Bestämmelsen i 23 c § ska tolkas mot bakgrund av motsvarande artiklar i rådets direktiv (92/43/EEG) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet). Enligt artikel 12.1 ska medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för införande av ett strikt skyddssystem i det naturliga utbredningsområdet för de djurarter som finns förtecknade i bilaga 4 a till direktivet, med förbud mot att bland annat avsiktligt fånga eller döda exemplar av dessa arter i naturen. Brunbjörnen omfattas av det strikta skyddet i bilaga 4

a. I artikel 16.1 a - e anges för vilka syften och under vilka förutsättningar undantag från dessa bestämmelser får göras.

EU-domstolen har i en dom den 10 oktober 2019 i mål C-674/17 Tapiola, uttalat att artikel 16.1 e i princip kan utgöra grund för att bevilja ett undantag som bland annat tillåter dödande av individer som tillhör de arter som nämns i bilaga 4 a till art- och habitatdirektivet (punkt 32). För sådana undantag krävs bl.a. att de mål som eftersträvas med jakten klart, tydligt och underbyggt anges, att den beslutande myndigheten med rigorösa vetenskapliga uppgifter visar att jakt är lämpligt för att uppnå målen, att det i tillräcklig mån har fastställts att målen inte kan uppnås genom en annan lämplig lösning, att det säkerställs att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus för arten, samt att jakten sker selektivt och i begränsad omfattning avseende ett begränsat och fastställt individantal under strängt kontrollerade förhållanden (punkt 80). Undantag enligt artikel 16.1 e får tillämpas endast i fall då bestämmelserna i 16.1 a - d inte är relevanta (punkt 37). I fråga om gynnsam bevarandestatus och kraven på begränsad omfattning bedömde EU-domstolen det aktuella jaktuttaget i vidare sammanhang, omfattande den totala tillåtna bytesmängden avseende stamvårdande jakt under aktuellt jaktår (punkterna 62-65 och 75).

När det gäller villkoret i direktivet om begränsad och fastställd mängd påpekas i Tapiolaavgörandet att den mängden i varje enskilt fall beror på storleken på artens bestånd, dess bevarandestatus och dess biologiska egenskaper. Denna mängd ska fastställas på grundval av rigorösa vetenskapliga uppgifter om geografiska, klimatmässiga, miljömässiga och biologiska förhållanden samt sådana uppgifter som gör det möjligt att bedöma situationen avseende den berörda artens reproduktion och samlade årliga dödstal av naturliga orsaker (punkt 71).

Den mängd insamlade exemplar som beviljas med stöd av undantaget i artikel 16.1 e i art- och habitatdirektivet måste således, för att det ska anses att

villkoret är uppfyllt, vara så begränsad att den inte medför en betydande negativ inverkan på det berörda beståndets struktur, även om den inte i sig försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos bestånden av de berörda arterna i deras naturliga utbredningsområde. Denna mängd ska således inte endast vara strikt begränsad i enlighet med nämnda villkor, utan den ska även vara tydligt angiven i undantagsbesluten (punkt 72).

Av den allmänt tillämpliga proportionalitetsprincipen, som också slagits fast av EU-domstolen inom artskyddsområdet (se dom i mål C-76/08, Europeiska kommissionen mot Malta), följer att det undantag från skyddssystemet som en medlemsstat har för avsikt att göra, ska stå i proportion till de behov som motiverar undantaget.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågan i målet

Frågan i målet är om länsstyrelsen har visat att kraven för att fatta beslut om licensjakt efter högst 70 björnar är uppfyllda. Detta innebär att förvaltningsrätten ska pröva syftet med den beslutade jakten, om det finns någon annan lämplig lösning, om jakten försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde, om jakten är lämplig med hänsyn till stammens storlek och sammansättning och om den sker under strängt kontrollerade förhållanden samt selektivt.

Förutsättningar för licensjakt efter björn med stöd av artikel 16.1 e

Enligt bilaga 4 a till art- och habitatdirektivet omfattas björn av det strikta skyddssystem som följer av direktivet. EU-domstolen har i ovan angivet mål C-674/17 uttalat att undantag från detta skydd får göras enligt artikel 16.1 e för att tillåta jakt på djur som omfattas av skyddet om angivna förutsättningar är uppfyllda. Detta förutsätter även att andra undantagsbestämmelser i 16.1 a - d inte är relevanta.

Förvaltningsrätten bedömer att det av utredningen i målet framgår att endast artikel 16.1 e i art- och habitatdirektivet är en relevant undantagsmöjlighet för den beslutade jakten och att 23 c § jaktförordningen inte går utöver vad som kan anses tillåtet enligt denna artikel. Det är därmed möjligt att besluta om licensjakt på björn i enlighet med detta, om förutsättningarna i övrigt är uppfyllda i nämnda förordning, direktiv och avgörande (se även HFD 2016 ref. 89).

Syftet med den beslutade jakten och annan lämplig lösning

Det finns varken i 23 c § jaktförordningen eller i art- och habitatdirektivet uttryckligen angivet något särskilt syfte som ska vara uppfyllt för att ett beslut om licensjakt ska kunna meddelas. Av EU-domstolens uttalanden i ovan angivet mål C-674/17 framgår dock att det krävs ett tydligt angivet syfte med jakten och att prövning ska göras om det finns stöd för att jakt är lämpligt för att uppnå detta syfte, samt om det kan uppnås genom en annan lämplig lösning. Förvaltningsrätten bedömer att det får anses ligga inom en överprövande domstols kompetens att göra en prövning av om det syfte som beslutsmyndigheten har angett är acceptabelt i sig (se HFD 2016 ref. 89).

Av det överklagade beslutet framgår att länsstyrelsens övergripande syfte med licensjakten är att minska björnens predation på ren, att bidra till gynnsamma

psykosociala förutsättningar för befolkningen i Norrbotten, att minska risker för hälsa och säkerhet hos de som bor och verkar i björntäta områden, att minska de negativa och öka de positiva socioekonomiska effekterna av rovdjursförekomst samt att bidra till att rovdjuren och rovdjursförvaltningen upplevs som legitima av befolkningen i länet och i landet. Det framhålls att licensjakt – det vill säga populationsreglerande jakt i syfte att anpassa stammens täthet, storlek och tillväxt – är en viktig och grundläggande komponent i förvaltningen av björn i Sverige och i Norrbottens län.

Förvaltningsrätten bedömer att det syften som länsstyrelsen har angett är acceptabelt i sig och tillräckligt underbyggda. Detta gäller även med beaktande av de invändningar som klagandena har framfört. Förvaltningsrätten bedömer att en fritt växande björnstam kan förväntas medföra ökade skaderisker. En licensjakt kan förebygga ökade konflikter mellan människa och rovdjur, samt bibehålla en hög acceptans för björn och rovdjursförvaltningen. Domstolen bedömer därmed att den beslutade jakten även kan anses vara ändamålsenlig i förhållande till angivet syfte.

Gällande frågan om det finns någon annan lämplig lösning har länsstyrelsen redogjort för andra åtgärder i form av skyddsjakt och alternativa lösningar gällande renskötsel i form av samling av renhjorden, utökad bevakning, utfodring, tillfällig stängsling, flytt av renar till alternativa betesmarker, flytt med lastbil i stället för till fots, men bedömt att licensjakt är den lämpligaste åtgärden för den övergripande förvaltningen. Förvaltningsrätten anser att länsstyrelsen i tillräcklig utsträckning har redogjort för varför det inte finns någon annan lämplig lösning än licensjakt för att uppnå eftersträvat syfte. Licensjakten bedöms alltså ha ett godtagbart syfte som förväntas uppnås.

Upprätthållande av gynnsam bevarandestatus

Licensjakt får inte beviljas enligt jaktförordningen om jakten försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos arten i dess naturliga utbredningsområde. I enlighet med EU-domstolens uttalanden i ovan angivet mål C-674/17 har det totalt tillåtna jaktuttaget för årets licensjakt på björn betydelse vid denna bedömning.

Länsstyrelsen har bedömt att den beslutade licensjakten omfattande högst 70 björnar inte äventyrar björnstammens gynnsamma bevarandestatus. Den senaste nationella populationsberäkningen för björn genomfördes 2017 där resultatet visade att det fann cirka 2 900 björnar i Sverige. Referensvärdet för gynnsam bevarandestatus för björnar i Sverige är fastställt till minst 1 400 individer. Naturvårdsverket har fattat beslut om miniminivåer för björnar, som för det norra förvaltningsområdet är 90 föryngringar (motsvarande cirka 900 björnar) per år och för Norrbottens län 22 föryngringar (motsvarande cirka 220 björnar).

Länsstyrelsen har i sitt beslut redogjort för björnpopulationen och dess tillväxttakt i Norrbottens län, bland annat genom en spillningsinventering utförd 2021. Förvaltningsrätten finner inte skäl att ifrågasätta inventeringsuppgifterna. Utifrån de redovisade mätningarna kan förvaltningsrätten konstatera att björnpopulationen tydligt överstiger de av Naturvårdsverket beslutade miniminivåerna, såväl regionalt som nationellt. Det har inte framkommit något som tyder på att det beslutade jaktuttaget om högst 70 björnar inom Norrbottens län medför att Naturvårdsverkets riktlinjer riskerar att underskridas. Förvaltningsrätten finner inte heller att det har framkommit att den totala licensjakten på björnar i Sverige medför en sådan risk. Hänsyn har även tagits till tidigare skyddsjakter och till övrig dödlighet vid bestämmandet av tilldelning. Förvaltningsrätten bedömer därmed att den

beslutade licensjakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos björnens bestånd i dess naturliga utbredningsområde.

Lämplighet med hänsyn till stammens storlek

En licensjakt måste vara lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning. Detta ska enligt Högsta förvaltningsdomstolen förstås som ett krav på att jakten sker i begränsad omfattning och avser en begränsad mängd för att vara tillåten. En förutsättning för att ett jaktuttag ska anses vara i begränsad omfattning och mängd är, i en situation som den förevarande, att uttaget inte försämrar den gynnsamma bevarandestatusen hos den svenska stammen (se HFD 2016 ref. 89). Av EU-domstolens dom i ovan angivet mål C-674/17 följer att ett aktuellt jaktuttag ska ses i vidare sammanhang omfattande det totalt tillåtna jaktuttaget avseende stamvårdande jakt under aktuellt jaktår.

Förvaltningsrätten anser att det av såväl lagstiftning och direktiv på området som av praxis från EU domstolen och svenska domstolar framgår att bedömningen av om det är en begränsad mängd i varje enskilt fall beror på storleken på artens bestånd, dess bevarandestatus och dess biologiska egenskaper (se EU-domstolens dom i mål C-674/17 punkt 71 och Kammarrätten i Sundsvalls dom den 9 februari 2022 i mål nr 2417-21). Högsta förvaltningsdomstolen har visserligen meddelat provningstillstånd i 2021 års licensjakt på björn, vilket kan få betydelse för hur begreppet ”begränsad mängd” framöver ska tolkas. Något avgörande har dock ännu inte meddelats. Förvaltningsrätten finner därmed inte anledning att i dagsläget frångå bedömningen ovan, vilket är i linje med tidigare års beslut avseende licensjakt på björn (se bland annat Förvaltningsrätten i Luleås dom den 4 augusti 2022 i mål 1313-22).

Förvaltningsrätten har ovan bedömt att den beslutade licensjakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos björnens bestånd

i dess naturliga utbredningsområde. Det aktuella jaktuttaget får enligt förvaltningsrättens mening även anses vara i begränsad omfattning i förhållande till resultatet av den senaste björninventeringen i länet och regionen. Den beslutade jakten får också anses uppfylla kraven på begränsningar i omfattning och mängd (individantal) i enlighet med EU-domstolens ståndpunkt, även med beaktande av den totala omfattningen av svensk licensjakt på björn detta år. Det har inte heller framkommit att björnstammen är genetiskt sårbar eller att den beslutade licensjakten av något annat skäl skulle vara olämplig med hänsyn till björnstammens storlek och sammansättning. Den beslutade jakten uppfyller således kravet på att vara lämplig med hänsyn till björnstammens storlek och sammansättning.

Selektiv jakt under strängt kontrollerade förhållanden

En ytterligare förutsättning för att licensjakt ska få beslutas enligt jaktförordningen är att jakten bedrivs selektivt och under strängt kontrollerade förhållanden.

Högsta förvaltningsdomstolen har tidigare uttalat att kravet på strängt kontrollerade förhållanden måste innebära att villkoren för jakt är tydliga främst vad gäller de individer eller grupper av individer som får jagas, var detta får ske, under vilka tider och till vilket antal. Det måste finnas effektiva rutiner som förhindrar jakt i strid med villkoren och kraven på ansvariga myndigheter att kontrollera jakten måste ställas högt. Gällande kravet på selektivitet måste detta innebära att jakten ska vara inriktad mot vissa individer eller grupper av individer som tillhör en viss art, eller undanta vissa individer eller vissa grupper av individer som tillhör arten. Urvalet måste ske med eftersträvat syfte att inte försämra den gynnsamma bevarandestatusen hos den aktuella populationen (se HFD 2016 ref 89).

Det överklagade beslutet innehåller tidsmässiga och geografiska avgränsningar. Beslutet innehåller också krav på skyndsrapportering av fällda eller påskjutna djur, kontinuerlig kontroll av hur många björnar som återstår av tilldelningen och krav gällande bland annat besiktning av fällda djur och skottplats/fallplats. Förvaltningsrätten anser att kraven är tillräckligt tydliga och innebär att det finns effektiva rutiner för att förhindra och kontrollera att jakten inte sker i strid med villkoren. Beslutet uppfyller därmed kravet på att jakten ska ske selektivt under strängt kontrollerade förhållanden. Vad klagandena anfört i sina överklaganden föranleder ingen annan bedömning.

Slutsats

Förvaltningsrätten bedömer sammanfattningsvis att länsstyrelsen har visat att kraven för att fatta beslut om licensjakt efter högst 70 björnar i Norrbottens län är uppfyllda. Med beaktande av att rätten ovan funnit jakten lämplig med hänsyn till stammens storlek och sammansättning samt att den uppfyller kraven på selektivitet och strängt kontrollerade förhållanden står den i rimlig proportion till de syften som motiverat jakten.

Överklagandena ska därför avslås.

Då förvaltningsrätten genom denna dom slutligt avgör målet föranleder yrkandena om inhibition ingen åtgärd.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Överklagandet ska ges in till Förvaltningsrätten i Luleå men vara ställt till Kammarrätten i Sundsvall. Information om hur man överklagar finns i bilaga 2 (FR-03).

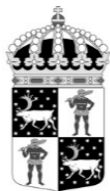
[REDACTED]

rådman

I avgörandet har även nämndemännen [REDACTED]

[REDACTED] deltagit.

[REDACTED] har föredragit målet.

Länsstyrelsen
Norrbotten

Beslut
Datum
2023-06-27

1 (30)
Diarienummer
218-8031-2023

Enligt sändlista

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LULEÅ

INKOM: 2023-07-20
MÅLNR: 1146-23
AKTBIL: 3

Licensjakt efter björn i Norrbottens län 2023

Beslut

Länsstyrelsen i Norrbottens län beslutar om licensjakt efter **högst 70 björnar** i Norrbottens län 2023.

Beslutet fattas med stöd av 5 b, 9 b, 23 c, 23 d och 24 d §§ jaktförordningen (1987:905) och Naturvårdsverkets beslut om överlämnande av rätt att besluta om licensjakt efter björn till länsstyrelserna i norra respektive mellersta rovdjursförvaltningsområdet (dnr. NV-01948-23) från den 5 maj 2023. I beslutet beaktas skyddsreglerna i artikel 12 i rådets direktiv (92/43/EEG) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, undantagsreglerna beträffande jakt och förvaring av jaktbyte i artikel 16 i samma direktiv och Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS:2022:4) om förvaltning av stora rovdjur.

Länsstyrelsen beslutar vidare att nedan angivna villkor ska gälla för beslutet. Jakt som inte följer dessa villkor sker utan stöd av beslutet och i strid med fredningsbestämmelserna i 3 § jaktlagen (1987:259). Straffbestämmelserna för jaktbrott finns i 43 och 44 §§ samma lag.

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 59 § jaktförordningen att detta beslut ska gälla utan hinder av att det överklagas. Hur beslutet kan överklagas framgår av Bilaga 1.

Länsstyrelsen beslutar att delgivning av detta beslut ska ske genom kungörelsedelgivning. Beslutet fattas med stöd av 49 § delgivningslagen (2010:1932). Beslutet hålls under överklagandetiden tillgängligt hos Länsstyrelsen i Norrbotten, Stationsgatan 5, Luleå och på Länsstyrelsens webbplats, www.lansstyrelsen.se/norrbotten.

Villkor

När får jakten bedrivas

Jakten får bedrivas från och med den 21 augusti till och med den 15 oktober 2023 nedanför odlingsgränsen och till och med den 30 september 2023 ovanför odlingsgränsen, eller den tidigare tidpunkt då jakten avlyses.

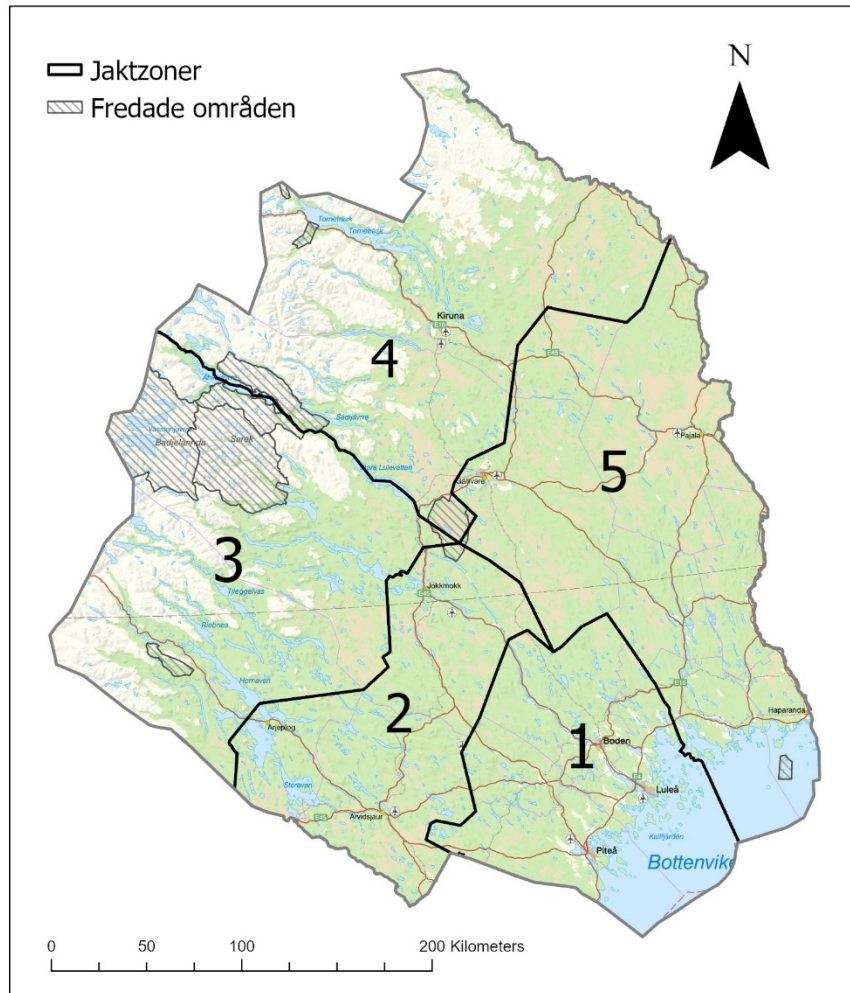
Länsstyrelsen erinrar om att björn enligt 9 § jaktförordningen får jagas bara under tiden fr.o.m. en timme före solens uppgång till två timmar före solens nedgång.

Var och hur många björnar får fällas

Länet delas in i fem zoner enligt nedanstående karta (Figur 1).

Från och med den 1 oktober 2023 kan Länsstyrelsen komma att meddela en omfördelning av jaktkvoter mellan jaktområden.

Figur 1. Områdesindelning licensjakt björn 2023.

Område 1 Högst 10 björnar får fällas
Boden, Luleå, Piteå, och Älvsbyn kommuner.

Område 2 Högst 40 björnar får fällas
Arvidsjaur kommun samt nedan odlingsgränsen i Arjeplog och Jokkmokk kommuner.

Område 3 Högst 5 björnar får fällas
Ovan odlingsgränsen i Arjeplog och Jokkmokk kommuner.

Område 4 Högst 5 björnar får fällas
Ovan odlingsgränsen i Kiruna och Gällivare kommuner.

Område 5 Högst 10 björnar får fällas
Kalix, Överkalix, Pajala Övertorneå och Haparanda samt nedan odlingsgränsen i Gällivare och Kiruna kommuner.

Björnjakt är inte tillåten med stöd av detta beslut i de skyddade områden där föreskrifterna förbjuder jakt. I Laponia är licensjakt på björn inte tillåten i nationalparkerna, d.v.s. Sarek, Stuor Muorkke/Stora Sjöfallet, Badjelánnda/Padjelanta och Muttos/Muddus. Jakt på björn är inte heller tillåten i övriga nationalparker i länet.

Vilka björnar får fällas

Samtliga björnar med undantag för björnhona som åtföljs av ungar och ungar som följer björnhona (oavsett ungarnas ålder).

Jaktmedel m.m.

Åtel

Licensjakt efter björn med stöd av detta beslut får bedrivas med hjälp av åtel. Hur åteljakt får genomföras regleras i detalj i Bilaga 2 i detta beslut.

Åtel ska anmälas av jakträttshavare till Länsstyrelsen senast en månad innan licensjakten påbörjas. Anmälan kan göras via anmälningsformulär på hemsidan¹. Alternativt kan länsstyrelsen kontaktas för en ifyllbar PDF. Denna kan skickas med vanlig post (Länsstyrelsen i Norrbottens län, 971 86 Luleå), eller e-post (norrbotten@lansstyrelsen.se).

Anmälan om åtel ska innehålla:

1. Namn på, samt adress och telefonnummer till åtelansvarig.
2. Uppgift om i vilken kommun åteln ska anläggas.
3. Åtelplatsens exakta koordinater.
4. Markägarens namn, adress och telefonnummer
5. Information om när åtlingen ska påbörjas vid platsen.
6. Vilket material eller föda som kommer användas som lockmedel

Hundar

Högst två hundar som ställer eller förföljer en och samma björn får användas

---

¹ [Anmälan om åtel för licensjakt efter björn | Länsstyrelsen Norrbotten \(lansstyrelsen.se\)](#)

samtidigt. Hundar får inte bytas ut under jakt på ett och samma djur under en och samma dag.

Vilka får utföra jakten?

Person som har jakträtt i områden som omfattas av detta beslut har rätt att delta i jakt efter björn i det jaktområde där hon/han har jakträtt, under förutsättning att jakträtten omfattar jakt efter björn.

Björnjägarens ansvar

Var och en som jagar björn ska hålla sig informerad *minst en gång i timmen* om hur många djur som återstår av tilldelningen i det område där björnjakt bedrivs. Den som skjuter en björn sedan jakten avslysts kan komma att dömas till ansvar för jaktbrott eller grovt jaktbrott enligt 43 eller 44 §§ jaktlagen om man av oaktsamhet inte hållit sig informerad.

Anmälan av fälld eller påskjuten björn

Fälld björn ska anmälas av skytten till Länsstyrelsen *utan dröjsmål från den tidpunkt som djuret fälls*. Den som påskjutit en björn ska ansvara för att skottplatsundersökning genomförs för att ta reda på om djuret är skadat eller inte. Spår på skott- och fallplats får inte förstöras. Om vilt har skadats vid jakt är jägaren skyldig att snarast vidta de åtgärder som behövs för att djuret ska kunna spåras upp och avlivas.

Anmälan av påskjuten björn ska göras av skytten till Länsstyrelsen *snarast*. Påskjutning definieras i detta beslut enligt följande: *När skott har avlossats mot en björn med avsikt att fälla denna och det inte kan uteslutas att djuret är träffat*.

Anmälan ska ske till telefon **010-225 57 71**. Vid anmälan ska följande anges:

1. Namn på, och adress och telefonnummer till, skytten.
2. När björnen fällts eller påskjutits (datum och klockslag).
3. Var björnen fällts eller påskjutits (jaktområde enligt detta beslut samt koordinater eller plats som går att återfinna på karta 1:100 000).
4. Björnens kön och ungefärlig storlek alternativt ålder om den kan bedömas.
5. Vilket jaktsätt som användes.

I samband med anmälan om fälld björn informerar Länsstyrelsen om hur den fällda björnen ska hanteras vidare. Länsstyrelsens besiktningsman kontaktar skytten angående tidpunkt och plats för besiktningen.

Platsundersökning och eftersök av påskjuten björn

Den som påskjutit björn ansvarar för att eftersök genomförs snarast, om inte skottplatsundersökningen eller andra omständigheter visar att den påskjutna björnen är oskadad. Eftersök ska genomföras fram till dess att:

1. Björnen påträffats död,
2. Björnen påträffats skadad och avlivats,
3. Björnen inte kan anträffas.

Den som påskjutit en björn ska på begäran visa skottplatsen för länsstyrelsens besiktningsperson. Den som påskjutit en björn ska redovisa till Länsstyrelsen hur skottplatsundersökning och eftersök har genomförts samt tillsammans med besiktningspersonen dokumentera dessa åtgärder på blankett R3 *Påskjutet rovdjur – platsundersökning och eftersök*².

Besiktning av fälld björn

Länsstyrelsens besiktningsmän besiktar samtliga fällda björnar. Besiktningsperson fyller tillsammans med skytten i blankett *Besiktning av björn fälld vid jakt*³.

Skytten ska inom ett dygn från det att djuret fällts vid ett och samma tillfälle uppvisa hela det fällda djuret (kropp, skinn, kranium) för Länsstyrelsens besiktningsman. Länsstyrelsen rekommenderar, för att underlätta besiktningsmannens arbete, att skytten sätter in en pinne i munnen på björnen för att hålla den öppen innan likstelheten inträder.

Från alla fällda björnar tar besiktningsmannen följande prover som tillfaller staten: 1) En tand (första premolaren, liten kindtand), 2) ett muskelprov, 3) ett referensprov (hudremsa med päls). Från ett urval av de fällda honorna tas en rad ytterligare prover: 1) En ytterligare tand (första premolaren, liten kindtand), 2) Hår, 3) Livmoder och äggstockar, 4) Spene, 5) Blod, 6) Pälslus eller andra ektoparasiter, 7) Tarmparasiter. Proverna sänds, genom besiktningsmannens försorg, till Statens veterinärmedicinska anstalt, SVA.

Länsstyrelsens besiktningsperson märker björnskinnet med mikrochip, varvid blankett *Besiktning av björn fälld vid jakt* används. Kraniet ska märkas inom *sex månader* av kraniets ägare med mikrochip och enligt instruktioner som överlämnas vid besiktningen. Ägaren av björnen är ansvarig för att märkning sker. Märkningen är ett bevis på att djuret fällts lagligt. Björn alternativt delar av björn som inte märks enligt bestämmelserna tillfaller staten.

---

² Blanketter kan laddas ner från SVA:s webbplats: <https://www.sva.se/vilda-djur/rovdjur/registering-remisser-doda-rovdjur/>

³ <https://www.sva.se/vilda-djur/rovdjur/registering-remisser-doda-rovdjur/>

Om besiktningsmannen så begär ska skottplats/fallplats omgående visas upp. Om skytten på besiktningsmannens begäran inte uppvisar skottplats/fallplats eller om denna inte kan återfinnas eller om skytten vägrar att visa upp det fällda djurets kropp eller lämna ifrån sig alla proverna, tillfaller hela björnen eller värdet av densamma staten.

Om en björnhona med mjölk i juvret har fällts ska skytten utförligt redovisa omständigheterna för detta till Länsstyrelsens besiktningsman. Länsstyrelsen gör därefter bedömningen om björnhonan ska tillfalla skytten eller beslagtas av polis för vidare utredning.

Sändare eller annan teknisk utrustning som finns på björnarna tillvaratas av besiktningsmannen.

Ytterligare upplysningar

Aktuell information om återstående tilldelning

- Ring telefon: **010-225 57 71**
- Välj alternativet om hur många björnar som fällts och vad som återstår av tilldelningen.
- Informationen uppdateras minst en gång per dygn.

Avlysning

Länsstyrelsen avlyser jakten då det tillåtna antalet björnar i ett delområde fällts eller påskjutits och avräknats eller om jakttiden löpt ut. Länsstyrelsen informerar om avlysningen via ovan angivna telefonsvarare.

Avräkning

Länsstyrelsen beslutar huruvida en påskjuten björn ska avräknas från kvoten eller ej. Påskjuten björn avräknas det tillåtna antal djur som får fällas, såvida inte skottplatsundersökningen eller andra omständigheter visar att det är uteslutet att djuret skadats eller det på annat sätt vid fältkontroll kan fastställas att djuret inte skadats. En fälld eller påskjuten björn avräknas licenstilldelningen i det län där den först påsköts.

Fälls björnar med stöd av andra beslut eller dödas på annat sätt under den tid då licensjakt är tillåten efter björn, kommer dessa djur inte att avräknas från licenstilldelningen.

Jakträttshavarens rätt till delar av björnen

Under förutsättning att ovan nämnda uppgifter rapporterats, att samtliga prover insamlats samt att jakten i övrigt har skett i överensstämmelse med jaktlagstiftning och med villkoren i detta beslut, tillfaller övriga delar av björnen jakträttshavaren. Jakträttshavaren får överlåta en fälld björn till en annan person.

Om jakträttshavaren inte vill behålla björnen enligt ovan ska jakträttshavaren i sådana fall meddela polisen var björnen lämnats.

Försäljning av kött, skinn m.m.

Kommersiella aktiviteter som annonsering, köp, byte, försäljning av björnskinns och björnkött eller andra delar av den fällda björnen samt kommersiell förevisning av björn är förbjudet enligt artikel 8.1 i rådets förordning (EG) 338/97 av den 9 december 1996 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handel med dem.

För handel med björnar skjutna i enlighet med detta beslut måste björnens ägare ansöka om Jordbruksverkets CITES-intyg. Björnens ägare kan efter att ha emottagit intyget sälja hela eller delar av kroppen till en mottagare. För ytterligare försäljning av delar av björnen krävs nytt/nya CITES-intyg. Om den nya ägaren vill sälja delarna vidare, krävs nytt CITES-intyg från Jordbruksverket. CITES-intyget gäller för handel inom EU. För export av björn eller produkter av björn till länder utanför EU krävs särskilt exporttillstånd från Jordbruksverket. Ytterligare information om kommersiell hantering av björnkroppen finns på Jordbruksverkets hemsida.⁴

Beträffande slakt- och köttshantering, se Livsmedelsverkets hemsida⁵ för information om köttshantering, viltslakterier m.m. Notera att en björn som man har för avsikt att sälja som livsmedel inte får flås annat än på en godkänd vilthanteringsanläggning.

Annan tillämplig lagstiftning

Jakt som inte följer villkoren i detta beslut sker utan stöd av beslutet och i strid med fredningsbestämmelserna i 3 § jaktlagen (1987:259). Straffbestämmelserna för jaktbrott finns i 43 och 44 §§ samma lag.

Länsstyrelsen påminner om bestämmelserna i 27 § jaktlagen avseende grundreglerna för jaktens bedrivande och vad som sägs i 31 § samma lag om användande av motordrivna fortskaffningsmedel.

---

⁴ www.jordbruksverket.se

⁵ www.livsmedelsverket.se/produktion-handel--kontroll/produktion-av-livsmedel/primarproduktion/jakt

Länsstyrelsen påminner om den skyldighet som följer av 28 § jaktlagen att om vilt skadats vid jakt ska jägaren snarast vidta de åtgärder som behövs för att djuret ska kunna spåras upp och avlivas.

Länsstyrelsen hänvisar också till vad som sägs i bilaga 5 jaktförordningen om förbjudna medel och metoder för fångst och dödande.

I Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om jakt och statens vilt (NFS 2002:18) anges vilka vapen och kulpatroner som får användas vid jakt efter björn.

I Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2014:43) om ändring i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2006:84) om befattning med animaliska biprodukter och införsel av andra produkter, utom livsmedel, som kan sprida smittsamma sjukdomar till djur, finns bestämmelser som är relevanta bl.a. för användning av delar och produkter av djur vid åtling.

Vid användning av automatiska kameror, t.ex. i samband med åteljakt efter björn, behöver tillämpliga bestämmelser i dataskyddsförordningen (GDPR, The General Data Protection Regulation) kring insamling (här genom fotografering) och hantering av personuppgifter beaktas. Vidare ska även tillämplig lagstiftning i kameraövervakningslagen beaktas. För ytterligare information hänvisas till Integritetsskyddsmyndigheten.

Länsstyrelsen påminner också om att drönare anses vara motordrivna anordningar och att de därför enligt 31 § jaktlagen inte får användas vid licensjakt efter björn.

Hantering av personuppgifter

När åtlar för björnjakt anmäls, när fällda och påskjutna björnar rapporteras in och när fällda djur besiktigas samlar Länsstyrelsen in personuppgifter. Information om hur Länsstyrelsen behandlar personuppgifter finns på länsstyrelsens hemsida.⁶

Rekommendationer:

För att undvika skadeskjutningar av björn rekommenderar Länsstyrelsen att jägare som avser att delta i björnjakt övningsskjuter på björnfigur samt avlägger ”Björnpasset” eller motsvarande.

Länsstyrelsen rekommenderar att hund som används vid jakten inte ska ha ett arbetssätt som syftar till att hålla björnen i rörelse kontinuerligt. Skälet till detta är att björnar inte är uthålliga för stress under längre tid vilket kan medföra att björnen avlider av överhettning även om den inte fälls under

---

⁶ www.lansstyrelsen.se/norrbotten/om-lansstyrelsen-i-norrbotten/om-webbplatsen/sa-hanterar-vi-dina-personuppgifter.html

jakten. Enligt 27 § i jaktlagen ska jakt bedrivas på så sätt att viltet inte utsätts för onödigt lidande.

Länsstyrelsen rekommenderar att jägare som vill sälja björnkött som livsmedel avtalar försäljning av köttet i förväg med en vilthanteringsanläggning som har tillstånd att hantera björn. På så sätt undviks dröjsmål som kan uppstå i samband med Länsstyrelsens besiktning av sådana björnar.

Motivering till beslutet

Skäl för licensjakt

Enligt svensk jaktlagstiftning ska eventuella problem och skador som förorsakas av jaktbart vilt i första hand regleras genom jakt. I propositionen En ny rovdjursförvaltning (prop. 2008/09:210) skriver regeringen att jakt kan hålla rovdjursstammar på en nivå som inte leder till oacceptabla förhållanden mellan människa och rovdjur. En välreglerad jakt kan vara ett sätt att minska rovdjurs påverkan på bytesdjur, att bibehålla deras skygghet för människor, att stärka lokalbefolkningens delaktighet i rovdjursförvaltningen och att öka acceptansen för rovdjur.

I propositionen En hållbar rovdjurspolitik (prop. 2012/13:191) framgår att det övergripande och långsiktiga målet för rovdjurspolitiken är att varg, björn, järv, lodjur och kungsörn i Sverige ska uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus. En trovärdig rovdjurspolitik kräver också en aktiv förvaltning som stärker förtroendet för rovdjurspolitiken och bidrar till en bättre samexistens mellan människor och stora rovdjur. Regeringen gör i propositionen bedömningen att varg, björn, järv, lodjur och kungsörn i Sverige har gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet. Därför slår regeringen fast, i enlighet med de riktlinjer som EU-kommissionen har tagit fram för hur de stora rovdjuren ska förvaltas, att en aktiv förvaltning ska genomföras.

Vidare framgår i propositionen att:

”Toleransnivån för skador på ren orsakade av stora rovdjur ska vara maximalt 10 procent räknat på den aktuella samebyns faktiska renantal.”

Även om den svenska björnstammen på grund av medvetna förvaltningsåtgärder bedöms ha minskat från ca 3300 till cirka 2900 björnar på senare år är den fortfarande relativt stor. Den relativt snabba minskningen under några år ledde dock till att arten 2015 återigen tagits upp i den svenska rödlistan och Artdatabanken bedömde i rödlistan 2020 björnen som nära hotad. Den 29 april 2019 rapporterade Naturvårdsverket nya referensvärden till EU enligt artikel 17 i art- och habitatdirektivet. Referensvärdet för minsta

populationsstorlek för gynnsam bevarandestatus för björn i Sverige sattes till 1400 individer utifrån bästa tillgängliga vetenskapliga underlag⁷.

I propositionen En hållbar rovdjurspolitik (prop. 2012/13:191) bedömer regeringen att samtliga rovdjursarter i Sverige uppnått gynnsam bevarandestatus och menar att Naturvårdsverkets möjlighet till delegering av rätten att besluta om licensjakt till länsstyrelserna bör utökas. Regeringen menar att det är viktigt att det i län där miniminivån för en rovdjursart överskrids ges utrymme för en adaptiv ekosystembaserad förvaltning av denna art så att hänsyn kan tas till bl.a. vikande populationer av bytesdjur och socioekonomiska faktorer.

I den nationella förvaltningsplanen för björn bedömer Naturvårdsverket att licensjakt är en effektiv, kontrollerbar och hållbar del av en aktiv björnförvaltning om den sker i begränsad omfattning. Licensjakt kan tillsammans med andra åtgärder såsom bidrag och ersättningar för skador samt samråd och information, bidra till att minska konflikter mellan människa och björn. När inventeringar visar att stammen ligger över det nationella referensvärdet kan licensjakt utgöra en av flera åtgärder i förvaltningen för att minska de socioekonomiska konsekvenserna.

Large Carnivore Initiative for Europe (LCIE) har på EU-kommissionens uppdrag tagit fram riktlinjer för förvaltning av rovdjur på populationsnivå⁸. Riktlinjerna antogs av kommissionen 2008 och de kan enligt kommissionens bedömning ligga till grund för inriktningen av rovdjursförvaltningen inom EU. I riktlinjerna anges bland annat följande:

“From a conservation point of view there is no principle reason why large carnivores populations cannot tolerate some levels of lethal control or be managed under the same type of harvest system as wild ungulates or game birds, provided that the harvest is well managed. Proper management in this case requires effective monitoring of the population size, the setting of appropriate quotas and hunting seasons, and careful enforcement of these regulations.”

Högsta förvaltningsdomstolen⁹ har funnit att det är möjligt att tillåta jakt med stöd av undantagsreglerna i artikel 16.1 e i Art- och habitatdirektivet. I ovan nämnda beslut har Högsta förvaltningsdomstolen anfört att det vid bl.a. jaktbeslut måste tas hänsyn, förutom till artskyddet även till andra intressen. Enligt artikel 2.3 i Art- och habitatdirektivet är sådana ekonomiska, sociala och kulturella behov samt regionala och sociala särdrag.

---

⁷ Jämför Naturvårdsverkets ärenden NV-02653-18 och NV-03088-19

⁸ Linell m.fl. 2008. Guidelines for Population Management Plans for Large Carnivores in Europe. A Large Carnivore Initiative for Europe report prepared for the European Commission (contract 070501/2005/424162/MAR/B2).

⁹ Dom i mål 2406-2408-16 och 2628-2630-16, meddelad den 30 december 2016.

Juridiska förutsättningar för beslutet

Naturvårdsverket har den 5 maj 2023 överlämnat rätten att besluta om licensjakt efter björn till länsstyrelserna i Norra och Mellersta rovdjursförvaltningsområdet för perioden 4 maj 2023 till 30 november 2023. Naturvårdsverket har betonat i sitt delegeringsbeslut att länsstyrelserna måste bedöma om ett beslut om licensjakt uppfyller de förutsättningar för licensjakt som anges i 23 c § jaktförordningen.

Art- och habitatdirektivet förbjuder avsiktligt dödande av bland annat björn. De möjligheter till undantag från förbudet som direktivet medger genomförs med motsvarande bestämmelser i jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905). I 23 c § jaktförordningen regleras förutsättningarna för licensjakt efter stora rovdjur: om det inte finns någon annan lämplig lösning och om det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde får beslut om jakt meddelas. Jakten måste också vara lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning och ske selektivt och under strängt kontrollerade former.

Enligt 23 d§ jaktförordningen får naturvårdsverket besluta om licensjakt efter björn. Enligt 24 a § i samma förordning får Naturvårdsverket delegera rätten att besluta om licensjakt efter björn till länsstyrelserna i ett rovdjursförvaltningsområde, under förutsättning att antalet föryngringar för arten i rovdjursförvaltningsområdet överstiger den fastställda miniminivån.

Enligt Kammarrätten i Stockholm¹⁰ är det nödvändigt att det i beslut om undantag från bestämmelserna i artikel 16.1 i Art- och habitatdirektivet anges ett syfte när insamling av djur ska ske, i det här fallet genom licensjakt. Syftet ska vara acceptabelt och undantaget ska vara ändamålsenligt och proportionerligt.

I ett förhandsavgörande rörande vargjakten i Finland¹¹ har EU-domstolen besvarat vissa frågor rörande tolkningen av art- och habitatdirektivet. Bland annat fann domstolen att det är möjligt att under strängt kontrollerade förhållanden selektivt och i begränsad omfattning tillåta insamling och förvaring av vissa exemplar av de arter som finns förtecknade i bilaga IV till nämnda direktiv i en begränsad mängd om den beslutande myndigheten med rigorösa vetenskapliga uppgifter visar att syftet med jakten kan uppnås med sådan jakt.

Förvaltningens kunskapsmässiga bakgrund

I den nationella strategin för svensk viltförvaltning anger Naturvårdsverket att förvaltningen ska baseras på bästa tillgängliga kunskap. Viltförvaltningen ska sträva efter beslut som vilar på vetenskaplig grund och kvalitetssäkrade

---

¹⁰ Dom i mål nr 3273-13, meddelad den 14 november 2014

¹¹ Dom i mål C-674/17, meddelad den 10 oktober 2019

metoder. Beprövad erfarenhet, traditionell kunskap och dokumenterade observationer kompletterar bilden när forskningsresultat saknas.

Bevarande och förvaltning av de stora rovdjuren i Sverige baseras på en omfattande kunskapsbas, som under lång tid har byggts upp av en rad naturvetenskapliga och samhällsvetenskapliga forskningsprojekt. De stora rovdjuren har fått speciellt mycket uppmärksamhet bland övriga viltet och en strukturerad insamling av kunskap kring dessa arter har påbörjats redan under 1960-talet.¹²

I Skandinavien bedrivs forskning kring björn i både Sverige och Norge. Skandinaviska björnforskningsprojektet¹³ startade 1984 och har sitt huvudsakliga studieområde kring Tackåsen, där projektets fältstation ligger, i gränstrakterna mellan Jämtland, Dalarna och Gävleborg. Projektets mest centrala forskare är placerade vid olika norska universitet samt på NINA och Rovdata i Norge, och projektledaren är även associerad med Sveriges lantbruksuniversitet (SLU).

Länsstyrelsen tar löpande del av nya forskningsresultat och inkorporerar dessa i rovdjursförvaltningen. Länsstyrelsen samverkar även aktivt med Umeå universitet och SLU i Umeå i flera frågor rörande viltförvaltningen. Björnforskningen har också levererat en rapport där rekommendationer ges angående en lämplig nivå på jaktuttaget, beroende på målsättningen för björnpopulationens utveckling.¹⁴ Forskningen har nyligen även tagit fram en beskattningsmodell, som kan användas av länsstyrelserna för att beräkna ett lämpligt uttag ur björnpopulationen i syfte att nå uppsatta mål.¹⁵ Modellen är en åldersstrukturerad populationsmodell för honor som bygger på data från den senaste spillningsinventeringen samt information om antal fällda björnar i skydds- respektive licensjakt sedan senaste inventeringen.

Förutom akademisk kunskap som tagits fram med vetenskapliga metoder ingår även kunskap som består av lokala och traditionella sammanställningar, insikter och erfarenheter i kunskapsbasen för viltförvaltningen. Dels är detta länsstyrelsens samlade efter snart 30 års arbete med rovdjursinventeringar och mer än 20 års aktivitet inom Sveriges sammanhållna rovdjursförvaltning. Dels är det rennäringens traditionella kunskap om samspelet mellan miljön, renarna och rovdjuren. Det är också länsbornas erfarenhet om frågor beträffande rovdjuren i deras närmiljö. Länsstyrelsen tar del av allas berättelser via en rad direkta och indirekta möten med alla de som berörs av rovdjuren. Viltförvaltningsdelegationen är idag kanske det främsta organet med uppgift att kanalisera och förmedla kunskap och information mellan

---

¹² T.ex. Haglund, B. 1964. Björn och lo. -P.A. Norstedt och söners förlag

¹³ Webbplats: <http://bearproject.info>

¹⁴ Bischof, R. & Svensson, J.E. 2009. Preliminary prediction on the effects of increasing hunting quotas on brown bear population growth in Sweden. Report 2009-3 from the Scandinavian Brown Bear Research Project

¹⁵ www.nina.no/bearmodel

Länsstyrelsen och olika grupper i samhället, en förmedling som ska ske åt båda håll.

Syftet med licensjakt efter björn

Förvaltning av rovdjur är en mångfacetterad verksamhet. I renskötselområdet upptas en stor del av verksamheten av rennäringens problem med rovdjur. Det finns en rad olika åtgärder som kan tillämpas för att minska rovdjursproblemet. Beroende på problembild samt de tidsmässiga och rumsliga förutsättningarna är olika åtgärder lämpliga för detta vid olika tillfällen. På en småskalig nivå är skydds jakt och ibland andra åtgärder än jakt möjliga att tillämpa. Behovet av skydds jakter har dock varit stort de senaste åren. På en storskalig nivå är licensjakten den lämpligaste åtgärden.

Förutom rennäringen påverkas även tamdjurshållningen, biodlingen, älgjakten och allmänhetens psykosociala miljö av björnens närvaro.

Övergripande syftet med licensjakt efter björn är att bidra till att nå riksdagens målsättning om maximalt 10 procents förluster inom rennäringen på grund av rovdjurspredation, att bidra till gynnsamma psykosociala förutsättningar för befolkningen i Norrbotten, att minska risker för hälsa och säkerhet hos de som bor och verkar i björntäta områden, att minska de negativa och öka de positiva socioekonomiska effekterna av rovdjursförekomst samt att bidra till att rovdjuren och rovdjursförvaltningen upplevs som legitima av befolkningen i länet och i landet.

Licensjakt, det vill säga en populationsreglerande jakt i syfte att anpassa stammens täthet, storlek och tillväxt, är en viktig och grundläggande komponent i förvaltningen av björn i Sverige och i Norrbottens län.

Den bärande tanken med rovdjursförvaltningen i renskötselområdet är att skadorna för renskötelsen ska begränsas så att de hamnar under den av riksdagen antagna toleransnivån. Detta ska ske på ett sätt som har så små konsekvenser för rovdjursstammarna som möjligt. Ett led i detta arbete är Länsstyrelsens fastställande av förvaltningsmål och förvaltningsintervall för björnstammen. Licensjakt kan användas för att reglera björnarnas antal, utbredning, täthet och tillväxt som ett långsiktigt förebyggande verktyg för att nå de uppsatta förvaltningsmålen.

Att rovdjuren förorsakar allvarlig skada inom rennäringen har visats i olika sammanhang.¹⁶ Inom ramen av ett regeringsuppdrag har Sametinget och Naturvårdsverket sammanställt förlustsiffror och bedömt olika rovdjursarters

---

¹⁶ T.ex. Hobbs m.fl. 2012. Native predators reduce harvest of reindeer by Sami pastoralist. - Ecological Applications 22:1640-1654.

påverkan på rennäringen¹⁷. Kunskapen om rovdjursskador inom rennäringen har legat till grund för regeringens förslag om en toleransnivå på 10 procent som även beslutats av riksdagen.

Länsstyrelsen beaktar också människors rädsla och oro för att bli angripna även om det är svårare att kvantifiera. Länsstyrelsen får varje år in frågor från människor som är oroliga inför risken att möta en björn när man rör sig i skog och mark. Angrepp på människor är sällsynta, men de kan hända.¹⁸ Björnprojektet har dragit slutsatsen att risken att bli angripen av en björn är liten, men att den ökar med en ökande björnstim. En attitydundersökning gjord i Västerbottens län har visat att mer än hälften av länets befolkning är rädda för att möta en björn ute i skogen.¹⁹

Licensjakten är ändamålsenlig

Ett övergripande syfte med jakten är att minska björnarnas socioekonomiska och psykosociala påverkan på rennäringen. Denna påverkan består av två delar - den skada som björnarna gör genom att äta renar och att skingra hjordar, och den oro som björnarna sprider bland renskötarna genom sin närvaro och den risk för angrepp på renar som detta medför²⁰. Båda dessa delar kan åtgärdas genom att man hindrar björnarna från att komma åt renarna. Under kort tid och i små områden kan detta göras med förebyggande åtgärder som till exempel stängsling, bevakning, utfodring eller flytt av renhjordar med mera. Sådana insatser är dock inte möjliga att genomföra på en skala som omfattar ett helt län eller en hel björnpopulation och på lång sikt. Att genomföra sådana åtgärder på denna skala är alltför resurskrävande och skulle kunna påverka den traditionella renskötseln negativt samt riskera att ha en negativ miljöpåverkan.

Man kan även hindra björnarna från att komma åt renar genom att avlägsna individerna. Detta kan göras genom att flytta björnarna eller genom att avliva dem. Att flytta vilda rovdjur är en åtgärd som är tveksam ur djuretiskt perspektiv eftersom fångst, hantering, transport och utsättning påverkar djuren kraftigt och ökar deras mortalitet²¹. Dessutom är det svårt att hitta

---

¹⁷ Sametinget och Naturvårdsverket 2013. Förvaltningsverktyg för förekomst av stora rovdjur baserat på en toleransnivå för rennäringen. Redovisning av ett regeringsuppdrag. Rapport 6555, Naturvårdsverket.

¹⁸ Støen, O-G. m.fl. 2018. Brown bear (*Ursus arctos*) attacks resulting in human casualties in Scandinavia 1977-2016; management implications and recommendations. PLoS ONE 13(5): e0196876.

¹⁹ Dressel, S. m.fl. 2021. En attitydundersökning om djur och natur i Västerbotten. - Rapport 2021:10, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Institutionen för vilt, fisk och miljö, Umeå.

²⁰ Jämför redogörelsen för vargens påverkan på rennäringen: Naturvårdsverket 2015. Analys och redovisning av hur socioekonomin påverkas av en vargpopulation som har gynnsam bevarandestatus i Sverige. - Skrivelse regeringsuppdrag att utreda gynnsam bevarandestatus för varg (M2015/1573/Nm), NV-02945-15.

²¹ Jämför erfarenheterna från flytt av varg i Sverige och från flytt av problembjörnar i USA.

områden där befolkningen accepterar utsättning av rovdjur och speciellt av sådana individer som tidigare har ställt till med problem.

Att avliva björnar kan göras genom licensjakt eller skydds jakt. Jaktförordningens 28 § är svår att använda inom rennäringen, eftersom angrepp av rovdjur på renar sällan observeras av personer som är beväpnade. Skydds jakt på skadegörande individer är en administrativt omfattande åtgärd, då den oftast är händelsestyrd (dvs. inte planerad i förväg), den är kostsam och uppfattas ofta som kontroversiell. Den har effekt främst på kort sikt och inom ett begränsat område. Dessutom exkluderar skydds jakten som regel den icke renskötande lokalbefolkningen och minskar möjligheten att nyttja björnarna som en resurs.

Licensjakt är däremot en planerad och väl grundad förvaltningsinsats där rennäring och lokalbefolkning kan samverka till ömsesidig nytta. Björnarna kan komma att nyttjas som en resurs snarare än ett skadedjur och den socioekonomiska och psykosociala påverkan både på rennäring och på andra delar av befolkningen minskar samtidigt som jakten kan generera inkomster för befolkningen i länet. Därmed förväntas acceptansen för björnarna men också för rovdjursförvaltningen att öka.

Allvarlig skada

Länsstyrelsen arbetar med förvaltningsverktyget samt toleransnivån för renskötseln. Förvaltningsverktyget är en samrådsprocess som bygger på att länsstyrelser och samebyar i samråd och utifrån ett adaptivt förhållningssätt fastställer hur man lokalt kan upprätthålla en hållbar renskötsel och bidra till en gynnsam bevarandestatus för rovdjuren. Förvaltningsverktyget ska användas som ett redskap i den regelbundna dialogen mellan länsstyrelse och sameby inom ramen för förvaltningen av rovdjur.

På nationell nivå har björnens predation på ren uppskattats totalt till mellan 3 500 och 7 500 dödade renar per år.²² Enligt en undersökning som har genomförts i två skogssamebyar i Norrbotten dödar varje björn som befinner sig i renarnas kalvningsland i genomsnitt 11 renkalvar per år²³.

De återkommande kontakter som Länsstyrelsen har med samebyarna inom ramen för förvaltningsverktyget har fört med sig en omfattande kvalitativ kunskap om de problem björnar förorsakar, med avseende på såväl företagsekonomiska, socioekonomiska och psykosociala effekter och på frågor om den upplevda legitimiteten av rovdjursförvaltningen.

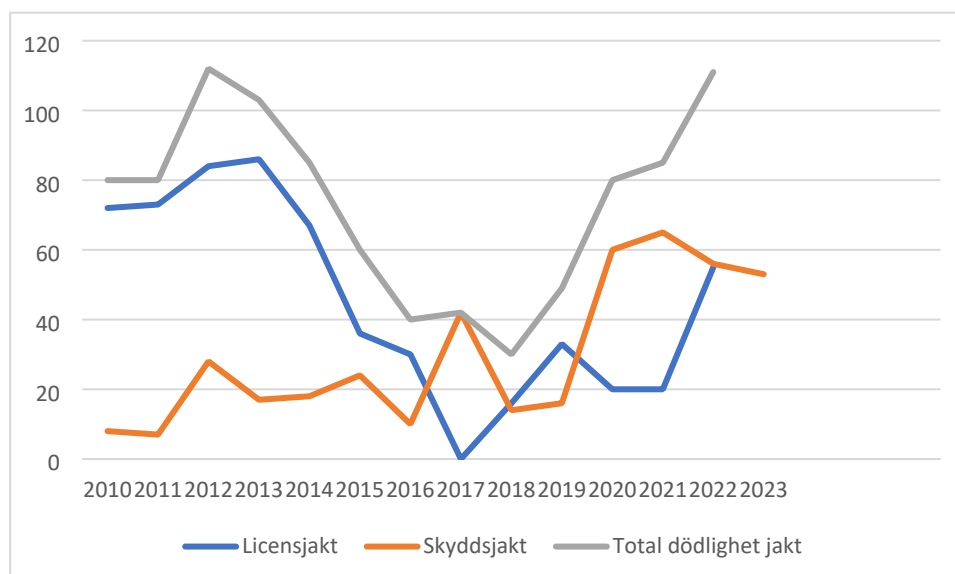
---

²² Sametinget och Naturvårdsverket 2013. Förvaltningsverktyg för förekomst av stora rovdjur baserat på en toleransnivå för rennäringen. Redovisning av ett regeringsuppdrag. - Rapport 6555, Naturvårdsverket.

²³ Karlsson m.fl. 2012. Björnpredation på ren och potentiella effekter av tre förebyggande åtgärder.- Rapport från Viltskadecenter 2012:6

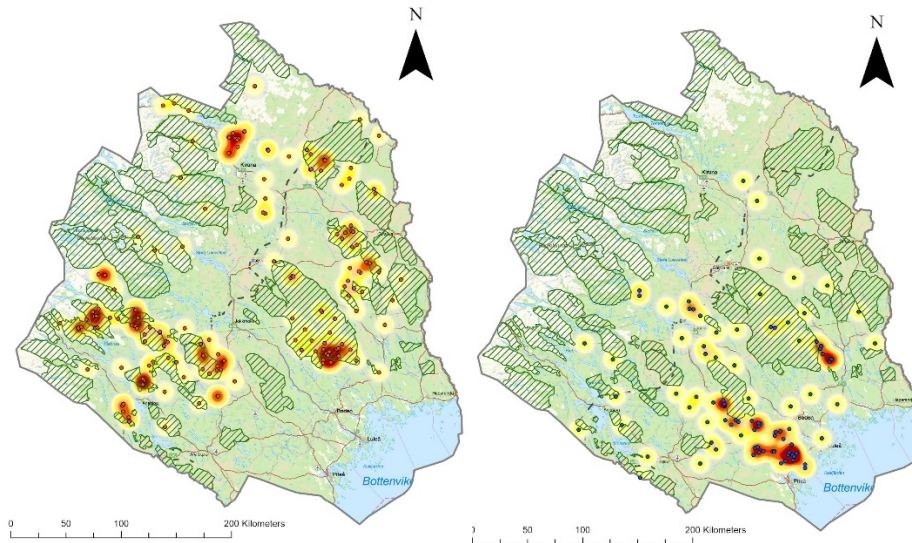
Skyddsjakt

Skyddsjakterna i Norrbotten har varit omfattande under senare år och 2023 sköts 53 björnar på skyddsjakt (Figur 2). Skyddsjakterna är i huvudsak koncentrerade till rennäringens kalvningsland medan senaste årens licensjakter har sin högsta koncentration i länets södra delar (Figur 3). Skyddsjakt är inget lämpligt alternativ till licensjakt. Såvida inte skyddsjakterna genomförs i mycket stort antal så har dessa svårt att ha en populationsreglerande effekt. Vid skyddsjakt ska problematiska individer avlägsnas snabbt och effektivt. Ofta involveras ett fåtal personer och det kan tillämpas metoder som vid vanlig jakt inte är tillåtna. De fällda djuren har vanligtvis omhändertagits av myndigheterna. Rovdjuren får en karaktär av skadedjur och kostnaderna för samebyn eller andra skadelidande kan bli höga. Jakten får oftast bedrivas på annans jaktområde och med andra metoder, vilket kan öka motsättningar mellan ortsbefolkning och berörda samebyar. Ortsbefolkningen rapporterar ofta att man upplever att skyddsjakter som genomförs konkurrerar med de egna möjligheterna att bedriva licensjakt och att nyttja en naturresurs som finns i närområdet.

Figur 2. Antal björnar som dödas i skydds- och licensjakt från 2010 till juni 2023.

Vid licensjakt har många personer möjlighet att jaga, och intresset för att jaga björn är stort i Norrbottens län. Jakten bedrivs med traditionella metoder och har acceptans i stora delar av befolkningen. Skytten får behålla den fällda björnen, vilken sedan också kan säljas vidare. Sammantaget gör detta att björnarna betraktas som resurs, attityderna är relativt positiva gentemot arten och det finns en acceptans för artens förekomst och förvaltning bland länets befolkning.

Figur 3. Skyddsjakter 2020-2023 (t.v.) och licensjakter 2020-2022 (t.h.). Röda prickar representerar skyddsjaktärenden och blå prickar björnar fällda på licensjakt. Värmekartorna visar koncentrationen av fällda björnindivider. Gröna skuggstreckade områden är kalvningsland.

Ingen annan lämplig lösning

Alternativa metoder till jakt diskuteras vid varje beslut om skydds- eller licensjakt efter rovdjur som tas av myndigheterna. Det finns sammanställningar²⁴ för detta och även genomförda tester²⁵ av olika metoder. I vissa lägen kan alternativa metoder till jakt vara en annan lämplig lösning, men detta gäller i de fall där problembilden är konkret och väl avgränsad i tid och rum. När det gäller renskötseln kan samling av renhjorden, utökad bevakning, utfodring, tillfällig stängsling, flytt av renar till alternativa betesmarker, flytt med lastbil istället för till fots med mera vara framgångsrika. De flesta metoderna är mycket kostsamma och det är vanligtvis svårt för samebyn att hitta finansiering för sådana åtgärder, vilket försvårar deras tillämpning.

När det gäller stora områden och långa tidsperioder är de flesta alternativa åtgärderna omöjliga att använda. Renarna rör sig i enlighet med sin natur i årstidsbundna vandringar över enorma områden. Väder och vind gör att denna dynamik ser lite olika ut från år till år. Den stora rumsliga skalan gör att byggnadstekniska lösningar får anses vara omöjliga att realisera på sameby- eller länsnivå, det går helt enkelt inte att bygga tillräckligt många

²⁴ T.ex. Sametinget & Naturvårdsverket 2013. Förvaltningsverktyg för förekomst av stora rovdjur baserat på en toleransnivå för rennäringen. Redovisning av ett regeringsuppdrag. - Rapport 6555, Naturvårdsverket.

²⁵ T.ex. Karlsson, J. *mjl.* 2012. Björnpredation på ren och potentiella effekter av tre förebyggande åtgärder. -Rapport från Viltskadecenter 2012:6.

anläggningar och dessutom lyckas sätta dem på rätt plats, eftersom vad som är rätt plats kan variera från år till år.

Den långa tidsskalan gör att arbetsintensiva metoder skulle medföra enorma kostnader. En alltför stor påverkan på renarnas naturliga beteende skulle innebära att rennäringen förlorar sin extensiva och uthålliga karaktär och att renskötselns möjligheter minskar att vara en viktig traditionsbärare i samernas samhälle.

Länsstyrelsen och samebyarna har i samverkan identifierat och avgränsat problemområden, där problembilden kan hanteras på andra sätt än genom licensjakt. I länet som helhet är dock licensjakt den enda metoden som kan användas för att hålla björnstammen på en nivå som motsvarar målsättningarna för arten i länet, vilka i sin tur ska bidra till att uppnå de mål som riksdag och regering har satt upp rörande toleransnivån. Utan licensjakt ökar björnstammen, vilket ökar behovet av skydds jakt, med höga kostnader, minskad acceptans och en möjlig ökning av motsättningar mellan rennäringen och ortsbefolkningen som följd.

Selektivitet

Licensjakten efter björn är selektiv i och med att inte alla djur får fällas, utan honor med ungar och ungar som följer en hona är fredade. Jakt tillåts också vid åtel, där vakjakt kan ge möjlighet till ett urval bland de björnar som besöker åteln. Vid åtling för spårupptag med hund kan automatiska kameror leverera en bra överblick över vilka björnar som besöker åteln och vilka av dessa björnar som inte är lämpliga att släppa hund på. Automatiska kameror används idag av många jägare för att få information om vilka björnar som rör sig i ett givet område. Jakten är också selektiv geografiskt då länet delas upp i flera områden där länsstyrelsen tagit hänsyn till den lokala populationsutvecklingen och den högsta tilldelningen sätts i området där björnpopulationen är som tätast. Områden där honor inte har hittats under tidigare inventering har dessutom utelämnats från jakten. Jakten får dessutom endast bedrivas under en begränsad tidsperiod. Sammanlagt menar Länsstyrelsen att jakten därmed når den graden av selektivitet som är nödvändig

Strikt kontrollerade former

Beslutet innehåller tidsmässiga och geografiska avgränsningar och beslutet har förenats med en lång rad villkor. Jägarna ska hålla sig informerade om återstående tilldelning och anmäla fällda och påskjutna björnar till Länsstyrelsen. Länsstyrelsen besiktigar de fällda djuren och kan besöka skottplatser. En omfattande uppsättning prover samlas in från de fällda djuren och lämnas in till Statens veterinärmedicinska anstalt, där undersökning sker och där åldersbestämning av de fällda björnarna genomförs. Det görs även DNA analyser av insamlade prover och de fällda björnarnas identitet jämförs

tidigare spillningsinventeringar. Länsstyrelsen menar att dessa åtgärder säkerställer att jakten sker under strikt kontrollerade former.

Björnstammens storlek i Norrbottens län

Norrbottens län har en fast reproducerande björnstam. Samtidigt skiljer sig tätheten av björnar betydligt åt i olika delar av länet (Figur 4). Ungefär vart femte år inventeras björnpopulationen i Norrbottens län genom spillningsinventering för att uppskatta dess storlek. I tillägg är björnobsen som varje höst genomförs av Svenska Jägareförbundet och avskjutningsstatistik andra viktiga datakällor för att beskriva björnpopulationen i länet.

Hittills har tre spillningsinventeringar genomförts i länet. Utifrån DNA-insamlingen från 2010 beräknade det Skandinaviska björnprojektet björnstammens storlek till 760 (552 – 1420) individer²⁶. Björnprojektets populationsuppskattning för spillningsinventeringen 2016 var 506 (463 – 548) björnar²⁷. Denna nedåtgående trend i björnstammen bekräftas även av björnobsen och beror på ökade jaktuttag i form av licens- och skydds jakt under perioden 2010 till 2016. Sedan 2016 har jaktuttagen minskats jämfört med tidigare år och populationsuppskattningen för länets senaste spillningsinventering 2021 är enligt Naturhistoriska riksmuseet 544 (489-605)²⁸.

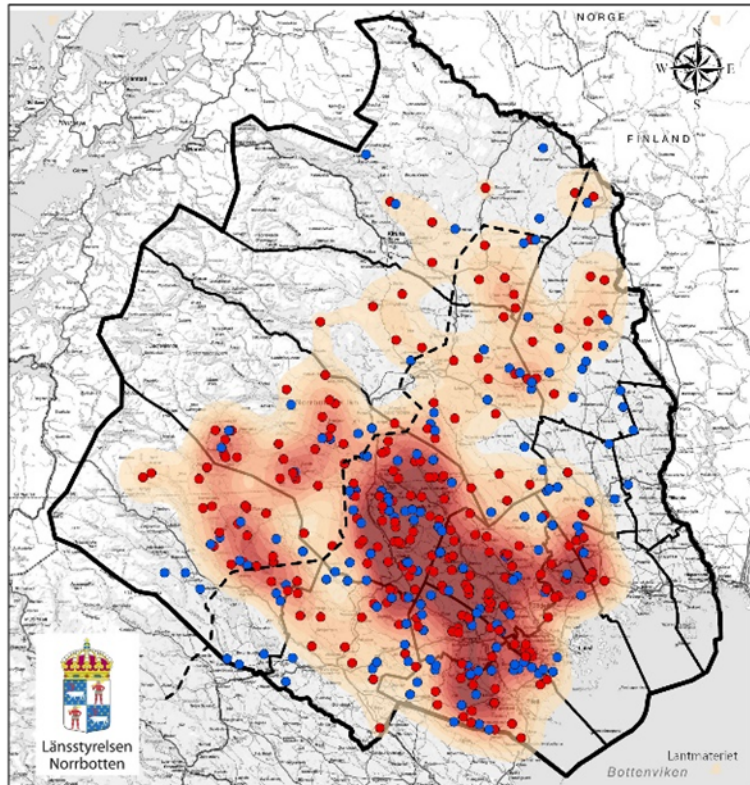
I fyrkantkommunerna samt Jokkmokks kommun nedan odlingsgränsen är björnstammen idag som tätast och har ökat mellan inventeringarna 2016 och 2021. Däremot har antalet björnar i länets östra delar minskat tydligt sedan 2010. Kännedomen om björnstammens storlek nedan odlingsgränsen från både spillningsinventeringar och björnobsen kan generellt anses vara god. Enligt Länsstyrelsens egna beräkningar är minst 80 % av de döda björnar som året efter spillningsinventeringen var äldre än 1 år vid dödstillfället kända från tidigare spillningsinventering. Samma förhållande mellan döda och samtidigt från spillningsinventering kända björnar motsvarar ovan odlingsgränsen endast mellan 17% och 50%. Länsstyrelsen bedömer att både spillningsinventeringen och björnobsen är otillräcklig ovan odlingsgränsen. Osäkerheten i inventeringsunderlaget ovan odlingsgränsen gör det svårare att följa björnstammens utveckling och utvärdera jaktens effekter i dessa områden.

---

²⁶ Kindberg, J. & Swenson, J.E. (2011) – Beräkning av björnstammens storlek i Norrbotten 2010; Skandinaviska björnprojektet Rapport 2011:6

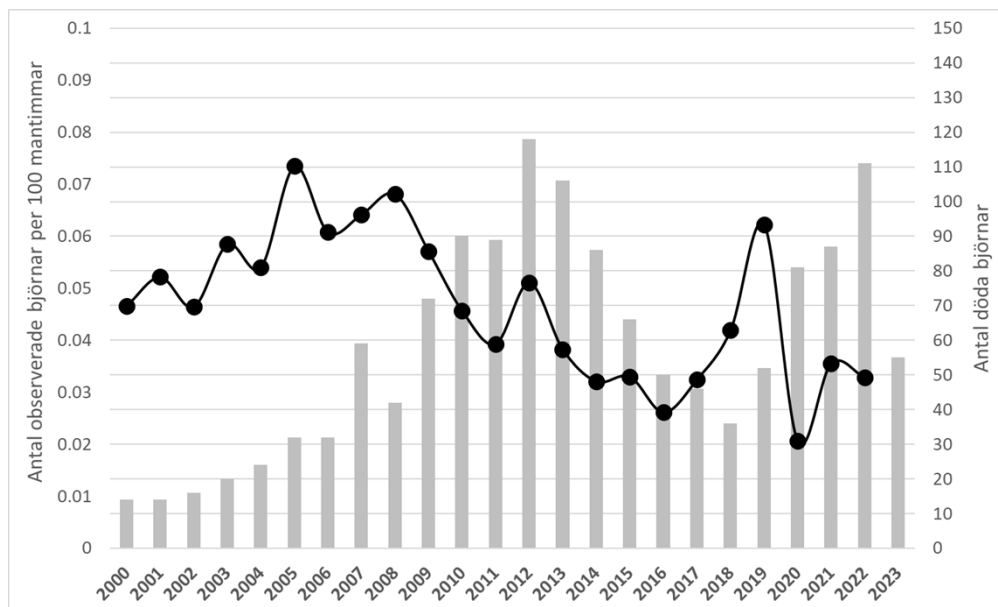
²⁷ Kindberg, J. & Swenson, J.E. (2017). Björnstammens storlek i Norrbottens län 2016. Skandinaviska björnprojektet Rapport.

²⁸ Åsbrink, J., Sköld M., Källman, T. & Gyllenstrand N. Resultat från inventering av brunbjörn i Norrbottens län 2021. Naturhistoriska Riksmuseet.

Figur 4 – Fördelning av totalt 402 hittade björnindivider under spillningsinventeringen 2021; en röd punkt motsvarar en björnhona, en blå en björnhane. Värmekartan bygger på fördelningen av björnhonorna. Odlingsgränsen visas som streckad och kommungräns som heldragen linje. (Källangivelse: Kartskikt och gränser – Lantmäteriet; Dataunderlag DNA-prover av björnar – Rovbase 3.0)

Björnobsen följer allmänt sett väl jaktliga uttag från björnpopulationen. Ibland kan avvikelser i form av extrema värden uppstå då till exempel synligheten av björnarna under en sämre bärhöst kan vara högre eftersom björnarna söker annan föda och rör sig mer i markerna. I Figur 5 visas björnobsen och den totala dödligheten per år i Norrbottens län.

Figur 5– Björnobs (svarta punkter och svart linje, vänstra axeln) och total känd dödlighet av björnar (grå staplar, högra axeln) i Norrbottens län under perioden 2000 – 2022. ²⁹ Dödligheten domineras framför allt av dödsorsakerna licens- och skydds jakt. För år 2023 visas antalet björnar som hittills fällts i skydds jakt.

Lämplig jakt med hänsyn till nuvarande björnstim

Den 9 april 2020 fastställde Naturvårdsverket nya regionala och länsvisa miniminivåer för björn för perioden 2020-2025 (dnr. NV-01525-18). För Norrbottens del blev miniminivån 22 föryngringar, motsvarande 220 björnar. Miniminivån för det norra rovdjursförvaltningsområdet (Norrbotten, Västerbotten, Jämtland och Västernorrlands län) ligger på 90 föryngringar motsvarande 900 individer.

Beräkningar som länsstyrelsen gjort med björnprojektets beskattningsmodell³⁰ utifrån inventeringen 2021 och data på björnar som fällts sedan dess uppskattar att populationen i länet i början av 2023 uppgick till 551 (CI: 416-706) individer. Dagens stam ligger över länets förvaltningsmål på 500 björnar³¹ och med god marginal över länets miniminivå på 220 björnar.

Beräkningar som Länsstyrelsen har genomfört med forskningens nyligen framtagna beskattningsmodell visar att ett det totala uttaget av 123 björnar

²⁹ Björnobs - Svenska Jägareförbundet viltövervakning www.viltdata.se; Dataunderlag döda björnar – Rovbase 3.0

³⁰ <https://www.nina.no/bearmodel>

³¹ Länsstyrelsen i Norrbotten, Dnr 511-5874-2021

(skydds jakt + licensjakt) resulterar i en uppskattad population på ca 496 (336-653) björnar år 2024.

53 björnar har redan fällts under vårens skydds jakter. Länsstyrelsen bedömer därför att ett uttag av 70 björnar under licensjakten är lämpligt, samtidigt som detta lämnar utrymme för att ytterligare några björnar dör i länet av andra orsaker. Under 2016-2021 dog i genomsnitt 1,3 björnar i trafiken och 1 björn i annat sammanhang. Under 2022 dödades ingen björn av andra orsaker än skydds jakt och licensjakt. Under 2023 har 1 björn dött i trafiken och 1 björn av annan orsak.

Målet för den regionala förvaltningen är att minska skadorna orsakade av björn genom att reducera stammen till målnivån. Syftet med årets licensjakt är således att vända populationsökningen och balansera stammen mot förvaltningsmålet om 500 björnar. Resultaten från nästa spillningsinventering kommer att ge svar på hur väl förvaltningen har lyckats med att göra det. Förhoppningen är att en minskad stam och en riktad licensjakt för att minska björntätheten i kalvningsland kan leda till minskade skador samt en ökad acceptans för björnförvaltningen.

Länsstyrelsen bedömer att björnstammen med detta uttag inte riskerar att hamna under miniminivån för länet (220 björnar), men att uttaget bidrar till att minska stammen ner mot förvaltningsmålet (500 björnar) för björnen i Norrbotten.

Begränsad omfattning

Enligt de beräkningar som gjorts med björnprojektets beskattningsmodell för björn uppskattas stammen i början på 2023 till ca 551 individer utifrån Länsstyrelsen beräkningar och den populationsuppskattning Naturhistoriska riksmuseet fastslagit. Tillsammans med årets skydds jakter på sammanlagt 53 björnar utgör det totala uttaget 22 procent av stammen. Den faktiska minskningen kommer dock att vara mindre än så då björnstammen har en beräknad produktivitet på över 10 procent.³²

Gynnsam bevarandestatus

Antalet björnar i Sverige har beräknats till cirka 2900 djur hösten 2017.³³ Referensvärdet för gynnsam bevarandestatus avseende populationsstorleken är 1400 björnar i landet. Antalet i norra rovdjursförvaltningsområdet uppskattas idag till över 2000 björnar, efter en rapporterad ökning av

---

³² Bischof, R. & Svensson, J.E. 2009. Preliminary prediction on the effects of increasing hunting quotas on brown bear population growth in Sweden. Report 2009-3 from the Scandinavian Brown Bear Research Project

³³ Kindberg, J. & Swenson, J. 2018. Björnstammens storlek i Sverige 2017. - Rapport 2018-3 från det Skandinaviska björnprojektet.

stammen i Jämtland, Västernorrland och Västerbotten under senare år. Även i Norrbotten har stammen ökat enligt den senaste inventeringen.

Länsstyrelsen bedömer att licensjakten inte försvårar upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus hos björnen då länets björnstam befinner sig över miniminivån på 22 föryngringar och björnstammen i hela landet samt i Norra rovdjursförvaltningsområdet klart överstiger referensvärdet för björn. Licensjakten försvårar heller inte gynnsam bevarandestatus med avseende på utbredning då hänsyn tagits till olika populationsutveckling i länet.

Områdesindelning

Norrbottens län har en fast och reproducerande stam av björn. Arten förekommer i så gott som hela länet, men tätheterna är olika i olika delar av Norrbotten (Figur 4). Ovan odlingsgränsen är kunskapen om björnstammens täthet mindre god. Den senaste inventeringen visade en högre täthet av björn i ett område från Luleå/Piteå upp till Jokkmokk. Detta sammanfaller till stor del med en högre befolkningstäthet och en konfliktrisk i kontakten mellan människa och björn. Till skillnad från de övriga länen i det norra förvaltningsområdet (Västerbotten, Jämtland och Västernorrland) har Norrbotten kalvningsland, där konflikterna med björn är som störst, över en större andel av länet. Problematiken med björnar i anslutning till kalvande renhjordar är därför mycket kännbar i länet och det är viktigt att begränsa björnstammens tillväxt i anslutning till dessa områden. Skyddsjakternas utbredning 2020–2023 är framförallt koncentrerade till kalvningsland medan björnar fällda på licensjakt 2020–2022 i huvudsak är koncentrerade till Fyrkantkommunerna där inga kalvningsland finns (Figur 3).

Vid årets licensjakt tillämpas en indelning av länet i fem jaktzoner. 3 nedan och 2 ovan odlingsgränsen (Figur 1).

Område 1 (*Boden Luleå, Piteå och Älvsbyn kommuner*). 10 björnar får fällas. Luleå, Boden Piteå och Älvsbyn har inte många kalvningsland för rennäringen och har därmed inga eller få skyddsjakter på våren. Länsstyrelsen vill dock begränsa tillväxten då en för hög täthet riskerar att leda till ökad rädsla och oro för människor som bor i området.

Område 2 (*Arvidsjaur kommun samt nedan odlingsgränsen i Jokkmokk och Arjeplog kommuner*) Område 1 och 2 har den högsta björntätheten i länet och stammen har ökat mellan inventeringarna 2016 och 2021. Område 2 har kalvningsland samt gränsar till flera samebyars kalvningsland. Björnar kan orsaka avsevärd skada i renarnas kalvningsland och på grund av sådana problem har det fällts ett stort antal björnar på skyddsjakt under senaste åren i samebyar som ligger i anslutning till området där populationen är som tätast. Syftet med tilldelningen om 40 björnar är att minska populationen i detta område och därmed minska skadorna för rennäringen i närliggande kalvningsland.

Område 3 (*Ovan odlingsgränsen i Arjeplog och Jokkmokk kommuner*).
Behovet av skydds jakt har varit relativt stort under våren 2023. Syftet med uttaget om 5 björnar är att minska predationen på ren och därmed minska skadorna för rennäringen i kalvningsland.

Område 4 (*Ovan odlingsgränsen i Kiruna och Gällivare kommuner*).
Området har haft begränsat med skydds jakter under 2023 men har tidigare år haft ett stort antal skydds jakter. För att bibehålla denna trend får området en tilldelning på 5 individer som syftar till att reglera populationen i området på nuvarande nivå.

Område 5 (*Kalix, Övertorneå, Pajala Övertorneå och Haparanda samt nedan odlingsgränsen i Gällivare och Kiruna kommuner*). Björntätheten har minskat med ca. 25 % mellan inventeringarna 2010 och 2021 i området. Dock har området haft ett relativt stort behov av skydds jakter under 2023 och tilldelas därför en kvot om 10 individer för att reglera populationen och minska skadorna för rennäringen.

Motivering till att omfördela kvoten efter 30 september

Parallellt med målet om att minska de skador som björnstammen orsakar för rennäringen finns det övergripande målet att balansera björnstammen mot det beslutade förvaltningsmålet om 500 björnar i länet. För att säkerställa att samtliga björnar fälls, vilket anses nödvändigt för att sänka stammen till förvaltningsmålet och på så vis långsiktigt minska de negativa effekter en stor björnstam medför, är det viktigt med en viss flexibilitet i jaktens genomförande. Ifall det finns björnar kvar på tilldelningen i Område 3 och 4 efter den 30 september bör dessa björnar kunna fällas i Område 1 och/eller 2, för att säkerställa en generell sänkning av björnstammen i länet som helhet. Ifall det kvarstår ett större antal björnar i område 2 efter den 30 september bör område 1 och 2 slås ihop till ett område för att säkra att alla tilldelade björnar fälls. Detta för att säkerställa en generell sänkning av björnstammen i området.

En generellt minskad stam kommer i ett långsiktigt perspektiv också att bidra till att minska skadorna för rennäringen. När björnstammen sänks där tätheten är som högst finns färre björnar som kan sprida sig till omkringliggande kalvningsland där de huvudsakligen orsakar skador.

Länsstyrelsens sammantagna bedömning

Den av Länsstyrelsen beslutade licensjakten efter björn håller sig inom ramarna för Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om länsstyrelsens beslut om licensjakt efter björn och Naturvårdsverkets delegeringsbeslut, följer intentionerna i den regionala förvaltningen av arten och tar även hänsyn till de nationella målen för björnstammen.

Länsstyrelsen har i detalj redogjort för syftena med licensjakten och bedömer att dessa syften är acceptabla utifrån gällande regelverk. Länsstyrelsen menar att licensjakten är ändamålsenlig och att dess förväntade effekter är proportionerliga till de syften med jakten som har presenterats. Licensjakten förväntas minska björnstammen något och bidra till att målsättningarna för arten i länet nås, vilket i sin tur förväntas föra med sig minskade företagsekonomiska, socioekonomiska och psykosociala problem inom rennäringsen och andra sektorer av samhället samt en ökad acceptans för rovdjur och rovdjursförvaltningen i länet. Licensjaktbeslutet är i högsta grad kunskapsbaserat och bygger i allt väsentligt på kvalitetssäkrad information.

Länsstyrelsen kan inte se någon annan lämplig lösning, givet de stora rumsliga och tidsmässiga skalorna som en långsiktig och adaptiv förvaltning björnförvaltning på populationsnivå behöver hantera. Jaktens omfattning är lämplig med hänsyn till stammens storlek och utbredning. Jakten är selektiv och den sker i begränsad omfattning under strängt kontrollerade former.

Sammantaget bedömer Länsstyrelsen att förutsättningarna för licensjakt enligt gällande regelverk är uppfyllda och att licensjaktbeslutet inte försvårar upprätthållandet av björnstammens gynnsamma bevarandestatus, varken i länet, i norra rovdjursförvaltningsområdet eller i landet som helhet. Länsstyrelsen bedömer vidare att denna jakt bidrar till att hålla björnstammen inom ramarna för länets förvaltningsmål, samtidigt som den bidrar till att minska björnarnas negativa effekter på rennäringsen och andra delar av samhället.

Konsultation

Inför beslutet om licensjakt efter björn 2023 har Sametinget och SSR tillfrågats om de vill bli konsulterade i frågan. Sametinget avstod konsultation

Konsultation med SSR genomfördes den 26 juni 2023. I huvudsak anförde SSR följande: Det totala uttaget av björn är för litet och SSR vill se en licensjaktkvot om minst det dubbla. Det finns bara licensjakt som metod att reglera populationen och att det behövs en större kvot för att reglera populationen nedåt. Inventeringen är en underskattning av björnstammen. Björnpopulationen bör förvaltas mot det nedre förvaltningsintervallet. Kvoten bör släppas fritt i länet efter ett visst datum Förslagsvis de sista två-tre veckorna. Protokoll från mötet läggs till handlingarna.

Inkomna synpunkter

Jägarnas riksförbund distrikt Norrbotten hemställde i en skrivelse om en tilldelning i hela länet under licensjakten 2023. Jägareförbundet hänvisar också till en tidigare skrivning om att länet bör delas upp i fristående förvaltningsområden då det skulle möjliggöra en planerad och förutsägbar

förvaltning. Riksförbundet önskade också att Länsstyrelsen skulle begära att Naturvårdsverket ändrar regelverket så att björnhonor med ungar kan fällas. Länsstyrelsen har här ovan redogjort för en lämplig omfattning av tilldelningen och för fördelarna med en zonindelning. Länsstyrelsen har inte begärt en föreskriftsändring hos Naturvårdsverket, eftersom Naturvårdsverket nyligen har behandlat denna fråga i samband med framtagandet av föreskrifterna om förvaltning av stora rovdjur (NFS 2022:4) och myndigheten har då beslutat att björnhonor med ungar inte får fällas.

Ni kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Lotta Finstorp med rovdjurshandläggare Sarah Aspenström-Oguguo som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia till

Länsstyrelsen i Västerbottens län
Länsstyrelsen i Jämtlands län
Länsstyrelsen i Västernorrlands län
Ledamöterna i Norrbottens viltförvaltningsdelegation
Polismyndigheten Region Nord
Jordbruksverket
Naturvårdsverket
Sametinget
Skandinaviska Björnprojektet
SVA

Bilagor

1. Överklagandehänvisning förvaltningsrätten
2. Villkor för användande av åtel 2023
3. Lathund för björnskyttar 2023

Ni kan överklaga beslutet hos förvaltningsrätten

Om ni inte är nöjda med Länsstyrelsens beslut, kan ni skriftligen överklaga beslutet hos förvaltningsrätten.

Hur överklagar vi beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska ni lämna eller skicka er skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Norrbotten antingen via e-post; norrbotten@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Norrbotten, 971 86 Luleå.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till länsstyrelsen **senast den 1 augusti 2023**. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det förvaltningsrätten som beslutar om tiden kan förlängas.

Ert överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som ni överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur ni vill att beslutet ska ändras.
- Varför ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Skriv också följande uppgifter, om ni inte tidigare lämnat dem:

- Person- eller organisationsnummer.
- Telefonnummer där ni kan nå dagtid (med undantag för nummer som avser ett hemligt mobilabonnemang som behöver uppges endast om rätten begär det).
- E-postadress.
- Annat som har betydelse för att domstolen ska kunna nå er.

Om ni har handlingar som ni anser stödjer er överklagan så bör ni bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om ni behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om ni anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt er ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från er samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer.

Villkor för användande av björnätel under licensjakt på björn 2023

Följande villkor ska följas av de som bedriver licensjakt på björn med hjälp av åtel. Jakt som inte följer dessa villkor sker utan stöd av beslutet och i strid med fredningsbestämmelserna i 3 § jaktlagen (1987:259). Straffbestämmelserna för jaktbrott finns i 43 och 44 §§ samma lag.

Enligt beslutets villkor för jaktmedel (se sida 2 i detta beslut) ska Jakträttshavare anmäla sin planerade åtel till Länsstyrelsen i Norrbotten senast en månad innan licensjakten börjar. Anmälan görs via webformulär³⁴. Alternativt kan länsstyrelsen kontaktas för en ifyllbar PDF. Länsstyrelsen registrerar alla åtlar. Åtling får påbörjas först när Länsstyrelsen har registrerat åteln och meddelat detta till jakträttshavare.

Jakt efter björn med hjälp av åtel är endast tillåten vid platser som iordningställts i enlighet med villkoren för åteljakt enligt detta beslut.

Jakt är inte tillåten vid platser som iordningställts i syfte att locka till sig annat vilt än björn och som inte följer villkoren för åteljakten enligt detta beslut.

Åtelns läge ska uppfylla följande förutsättningar:

1. Avståndet från åteln till närmaste permanent bebodda hus, till fritidshus som har sophämtning och till permanent anlagd och skyltad campingplats vara minst 2 000 meter.
2. Jakträttshavare ska kontakta eventuella andra personer som under den aktuella perioden bor inom 2 000 m från åteln och upplysa dessa personer om åtelverksamheten.
3. Avståndet till närmaste väg ska vara minst 200 m
4. Avståndet till vandringsled ska vara minst 500 m.
5. Åteln ska inte vara synlig från väg eller vandringsled.

En åtel får bara anläggas efter markägarens tillstånd. Samråd bör ske med berörd sameby.

---

³⁴ [Anmälan om åtel för licensjakt efter björn | Länsstyrelsen Norrbotten \(lansstyrelsen.se\)](#)

Åtelmaterial får läggas ut från den 15 juli till den dagen då den sista tilldelade björnen fälls.

Som åtelmaterial får följande användas: vilt, slaktrester från vilt från samma eller angränsande kommun. En kropp av vilt eller 25 kg från vilt per vecka får användas som åtel. Vidare får användas oförädlad vegetabiliskt material eller mindre förädlade vegetabiliska produkter avsedda för utfodring av djur. Rester från tamdjur får inte användas. Till tamdjur räknas även ren. Kött från rovdjur eller otestat kött från vildsvin får inte användas som åtelmaterial på grund av risken för spridning av parasiter.

Länsstyrelsen påminner om att lockmedel/doftämnen endast får användas om de är syntetiska, om de är tillverkade av växtextrakt eller om de är framställda i Sverige av material från vilda svenska djur.

Senast tio dagar efter att jakten avslysts i området ska allt åtelmaterial vara bortplockat och åtelplatsen återställd till ett sådant skick att björnar inte förväntas lockas dit.

Dokumentation

1. Var och en som bedriver åteljakt på björn ska dokumentera och rapportera sin verksamhet.
2. Om flera personer bedriver jakt vid samma åtel ska Jakträttshavare sammanställa samtliga personers dokumentation
3. Dokumentationen görs via webformulär. Alternativt kan länsstyrelsen kontaktas för en ifyllbar PDF.
4. Dokumentationen ska lämnas av åtelansvarig till Länsstyrelsen senast den 15 november 2023.

Lathund för björnskyttar 2023 Norrbottens län

Kontrollera före jakten:

Jakttid 21 augusti - 15 oktober nedanför odlingsgränsen,
21 augusti - 30 september ovanför odlingsgränsen

eller till den tidigare tidpunkt då jakten avlyses.

Fr.o.m. en timme före solens uppgång till två timmar före solens nedgång.

Tilldelning Ta reda på hur många björnar som återstår
tel. **010-225 57 71**

Hundar Högst två hundar

Åtel Anmälan krävs till länsstyrelsen senast 21 juli

Kontrollera villkoren i jaktbeslutet

Dokumentation skickas till länsstyrelsen efteråt.

Eftersökshund Var finns en sådan och hur snabbt kan den vara på plats?

Ev. fällavgift Fastställs av jakträttsupplåtaren

Efter skott: Markera skottplatsen i terrängen

Anmälan Till Länsstyrelsen utan dröjsmål och senast inom en timme. Anmäl skytt, jaktledare, plats, var och när björnen fälldes koordinater om möjligt, kön och ålder.
Påskjuten björn anmäls snarast. tel. 010-225 57 71

Påskjutning Skytten ansvarar för platsundersökning samt för eventuellt eftersök

Besiktning Björnen ska besiktigas utan dröjsmål.
För att underlätta besiktningsmannens arbete; sätt in en pinne i munnen på björnen för att hålla den öppen innan likstelheten inträder.

Prover Tänder, könsdelar, spene, hår-, hud- och muskelprov m.m. (tas av besiktningspersonen)

Blanketter Följande blanketter som ska fyllas i delas ut vid besiktning:
Registrering/besiktning av fälld/död björn
Vid påskjutning använd *Påskjuten björn – platsundersökning och eftersök*

Försäljning Intyg från Jordbruksverket krävs. Vid försäljning av kött måste björnen besiktigas av en vilthanteringsanläggning (notera att detta ska ske innan björnen flås).

Övrigt

Kungörelsedelgivning

Namn/fastighetsbeteckning	Beslut om licensjakt efter björn i Norrbottens län,
Publiceringsdatum	2023-07-03
Kungörelse-id	K388331/23
Uppgiftslämnare	Länsstyrelsen i Norrbottens län

Kungörelsetext

Beslut om licensjakt efter björn i Norrbottens län 2023

Länsstyrelsen har den 27 juni beslutat om licensjakt efter björn i Norrbottens län 2023. Totalt får 70 björnar fällas i länet fördelat på 5 jaktområden. Jakten pågår fr.o.m. 21 augusti t.o.m. 15 oktober 2023 nedanför odlingsgränsen och t.o.m. den 30 september 2023 ovanför odlingsgränsen, eller den tidigare tidpunkt då jakten avlyses.

Beslutet (diarienummer **218-8031-2023**), med anvisning om hur man överklagar, finns tillgängligt hos Länsstyrelsen Norrbotten, Stationsgatan 5, Luleå, och på Länsstyrelsens webbplats, www.lansstyrelsen.se/norrbotten.

Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårs-afton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska

ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.